

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 15 юни 2022 г.
(OR. en)

Междуетноститутитионално дотие:
2021/0421 (NLE)

9107/1/22
REV 1

SOC 266
EMPL 165
CLIMA 209
ECOFIN 430

ЗАКОНОДАТЕЛНИ АКТОВЕ И ДРУГИ ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ

Относно:	ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА относно гарантирането на справедлив преход към неутралност по отношение на климата
----------	--

ПРЕПОРЪКА (ЕС) 2022/... НА СЪВЕТА

от ...

**относно гарантирането на справедлив преход към неутралност
по отношение на климата**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 166, параграф 4 и член 292 във връзка с член 149 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) Емисиите на парникови газове трябва спешно да се намалят, по-специално за да се забави повишаването на морското равнище и да се намали вероятността от екстремни метеорологични явления, които вече засягат всеки регион по света¹, и за да се намалят икономическите и социалните разходи, свързани с последиците от глобалното затопляне². Съюзът и неговите държави членки са страни по Парижкото споразумение, прието на 15 декември 2015 г. съгласно Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК) („Парижкото споразумение“)³, което задължава страните по него да задържат покачването на средната температура в световен мащаб значително под 2°C над нивата от предииндустриалния период и да полагат по-нататъшни усилия за ограничаване на покачването на температурата до 1,5°C над нивата от предииндустриалния период.
- (2) Изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда представляват сериозни заплахи, които изискват незабавни действия, както беше потвърдено съвсем наскоро в шестия доклад за оценка, изготвен от Междуправителствения комитет по изменението на климата (МКИК), относно изменението на климата от гледна точка на физиката. Все по-често се сблъскваме с човешки страдания и икономически загуби, произтичащи от по-честите екстремни явления, свързани с климата — като например наводнения, горещи вълни, засушавания и горски пожари. В Съюза тези загуби вече възлизат на средно над 12 млрд. евро годишно⁴.

¹ IPCC, 2021 г.: Climate Change 2021: The Physical Science Basis (Изменението на климата от гледна точка на физиката, 2021 г.). Принос на работна група I към шестия доклад за оценка, изготвен от Междуправителствения комитет по изменението на климата.

² Szewczyk, W., Feyen, L., Matei, A., Ciscar, J.C., Mulholland, E., Soria, A. (2020 г.), Economic analysis of selected climate impacts (Икономически анализ на избрани въздействия на климата), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, doi:10.2760/845605.

³ ОВ L 282, 19.10.2016 г., стр. 4.

⁴ Европейска комисия (2021 г.), проучване PESETA IV „Въздействие на изменението на климата и адаптирането към него в Европа“, Съвместен изследователски център, Севиля, <http://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv>.

Въпросните загуби могат да достигнат допълнителни 175 млрд. евро, което е 1,38 % от БВП на Съюза годишно, в случай че глобалното затопляне достигне 3°C над нивата от прединдустриалния период, за разлика от 65 млрд. евро при 2°C и 36 млрд. евро годишно при 1,5°C. Това би навредило диспропорционално на определени групи, особено на хора, които вече са в уязвимо положение, и региони, които вече са изправени пред предизвикателства.

- (3) В Съобщението на Комисията от 11 декември 2019 г., озаглавено „Европейският зелен пакт („Европейският зелен пакт“), се определя стратегия как Съюзът да стане първият неутрален по отношение на климата континент и да се превърне в устойчиво, по-справедливо и по-проспериращо общество, което зачита пределите на планетата. Необходимостта от справедлив преход е неразделна част от Европейския зелен пакт, в който се подчертава, че нито един човек и място не трябва да бъдат забравени. В Европейския закон за климата¹ се определя обвързваща обща за целия Съюз цел за неутралност по отношение на климата до 2050 г. и обвързваща междинна цел за нетно вътрешно намаление на емисиите на парникови газове през 2030 г. с най-малко 55 % в сравнение с нивата от 1990 г. Целта на 8-ата Програма за действие за околната среда до 2030 г.² е да ускори екологичния преход към неутрална по отношение на климата, устойчива, нетоксична, ресурсоефективна, основана на възобновяема енергия, стабилна и конкурентоспособна кръгова икономика по справедлив, равнопоставен и приобщаващ начин, както и да опазва, възстановява и подобрява състоянието на околната среда.

¹ Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 („Европейски закон за климата“) (ОВ L 243, 9.7.2021 г., стр. 1).

² Решение (ЕС) 2022/591 на Европейския парламент и на Съвета от 6 април 2022 г. относно Обща програма на Европейския съюз за действие за околната среда до 2030 г. (ОВ L 114, 12.4.2022 г., стр. 22).

- (4) В контекста на агресивната война на Русия срещу Украйна съобщението на Комисията от 18 май 2022 г., озаглавено „План REPowerEU“ („Планът REPowerEU“), в съответствие с Версайската декларация от 10–11 март 2022 г., определя мерки за постепенно премахване на зависимостта на Съюза от изкопаеми горива от Русия чрез диверсифициране на доставките на газ и по-бързо намаляване на зависимостта от изкопаеми горива, включително чрез разгръщане на слънчеви, вятърни и термopомпи, декарбонизация на промишлеността и създаване на условия за по-бързо разрешаване на проекти за енергия от възобновяеми източници.

- (5) Трансформацията към неутрални по отношение на климата икономика и общество изисква всеобхватни действия на политиката и значителни инвестиции в редица области, като например действия в областта на климата, енергетиката, транспорта, околната среда, промишлеността, научните изследвания и иновациите.¹ С цел постигане на обвързващата цел на равнището на Съюза за 2030 г. на 14 юли 2021 г. Комисията публикува съобщение, озаглавено „Подготвени за цел 55“ („Fit for 55“): постигане на целта на ЕС в областта на климата до 2030 г. по пътя към неутралност по отношение на климата“, както и редица свързани законодателни предложения (наричани по-нататък „пакетът „Подготвени за цел 55“). Пакетът „Подготвени за цел 55“ включва предложения за актуализиране на съответното законодателство, включително схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС)², директивите относно данъчното облагане на енергийните продукти и електроенергията, относно енергийната ефективност и относно възобновяемата енергия, Регламента за определяне на стандарти за емисиите на CO₂ за леки автомобили и микробуси, Регламента за включването на емисиите и поглъщанията на парникови газове от земеползването, промените в земеползването и горското стопанство, Директивата за инфраструктурата за алтернативни горива и Регламента за разпределяне на усилията (РРУ) по отношение на сектори извън настоящата СТЕ на ЕС, а именно секторите на транспорта и строителството.

¹ По отношение на инфраструктурата например през това десетилетие Съюзът ще се нуждае от приблизително 350 млрд. евро допълнителни инвестиции годишно само за да постигне целта си за намаляване на емисиите в енергийните системи до 2030 г., както и от 130 млрд. евро за други цели в областта на околната среда.

² Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 2003/87/ЕО за установяване на система за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Съюза, Решение (ЕС) 2015/1814 относно създаването и функционирането на резерв за стабилност на пазара за схемата на Съюза за търговия с емисии на парникови газове и Регламент (ЕС) 2015/757, COM(2021) 551 final.

Той също така включва предложения за ново законодателство, по-специално за подпомагане на използването на по-чисти горива в секторите на въздушния и морския транспорт, както и за създаване на механизъм за корекция на въглеродните емисии на границите и за създаване на Социален фонд за климата, което е пряко свързано с предложеното въвеждане на схема за търговия с емисии за горива, използвани в сградния фонд и автомобилния транспорт. Пакетът „Подготвени за цел 55“, заедно с предприетите на равнището на Съюза мерки за подкрепа и насърчаване на необходимите публични и частни инвестиции, има за цел да спомогне за подпомагането и ускоряването на развитието на нови пазари — например за чисти горива и превозни средства с ниски емисии — като по този начин ще се намалят разходите за устойчивия преход както за предприятията, така и за гражданите.

- (6) На срещата си на 20 юни 2019 г. Европейският съвет пое ангажимент в своята „Нова стратегическа програма за периода 2019—2024 г.“ да гарантира справедлив преход към неутралност по отношение на климата, който е приобщаващ и при който никой няма да бъде забравен. На международно равнище държавите членки подкрепиха целите на ООН за устойчиво развитие и ратифицираха Парижкото споразумение, в които се посочват изискванията на справедливия преход на работната сила и създаването на достойни условия на труд и качествени работни места, както и необходимостта адаптирането и изграждането на капацитет да бъдат съобразени с равенството между половете. Насоките на Международната организация на труда предоставят установена на международно равнище рамка на политиката за справедлив преход към екологично устойчиви икономики и общества за всички¹. Освен това 54 от подписалите страни (държави и социални партньори), включително Комисията от името на Съюза и 21 отделни държави членки, подкрепиха „Декларация от Силезия за солидарност и справедлив преход“², приета на 24-та Конференция на страните (COP-24) по РКООНИК в Катовице. Съюзът и 10 държави членки подписаха Декларацията „Подкрепа на условията за справедлив преход в международен план“, приета по време на 26-та Конференция на страните по РКООНИК в Глазгоу, като се ангажираха да включват информация относно справедливия преход в изготвяните на всеки две години доклади за прозрачността в контекста на докладването по своите политики и мерки за постигане на техните приноси, определени на национално ниво.

¹ В насоките се определя концепцията за справедлив преход и се отправя призив към създателите на политики и социалните партньори да насърчават справедлив преход на глобално равнище.

² Вж. документ ST 14545/2018 REV 1.

- (7) Справедливостта и солидарността са определящи принципи на политиките на Съюза за извършване на екологичния преход и са необходими за получаването на широка и устойчива обществена подкрепа за него. В Европейския зелен пакт се подчертава, че преходът трябва да бъде справедлив и приобщаващ, да поставя хората на първо място и при него да се обръща специално внимание на подкрепата на онези региони, промишлени отрасли, работници, домакинства и потребители, които ще се изправят пред най-големите предизвикателства. Освен това в съобщението на Комисията от 14 януари 2020 г., озаглавено „Силна социална Европа за справедливи промени“ се подчертава, че прилагането на Европейския зелен пакт ще предостави на Европа инструменти, с които да постигне повече, що се отнася до възходящата конвергенция, социалната справедливост и споделеното благоденствие. Съобщението на Комисията от 23 февруари 2022 г. относно достойния труд в световен мащаб за глобален справедлив преход и устойчиво възстановяване поставя насърчаването на достойния труд в световен мащаб в центъра на справедлив преход и приобщаващо, устойчиво и трайно възстановяване от пандемията.

- (8) В съобщението на Комисията от 4 март 2021 г., озаглавено „План за действие на Европейския стълб на социалните права“¹ се подчертава, че са необходими единство, координация и солидарност, за да се върви напред към по-екологично и по-цифровизирано десетилетие, през което европейските граждани да могат да се радват на просперитет. В него се предлагат три водещи цели на ЕС за 2030 г., а именно: поне 78 % от населението на възраст между 20 и 64 години следва да бъде трудово заето до 2030 г.²; най-малко 60 % от всички възрастни следва да участват в обучение всяка година³; броят на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, следва да бъде намален с поне 15 милиона до 2030 г.⁴ Тези водещи цели за 2030 г. бяха приветствани от лидерите на Съюза в декларацията от Порто от 8 май 2021 г. на неформалната среща на държавните и правителствените ръководители в Порто на 7—8 май 2021 г., както и от Европейския съвет в неговите заключения от 24—25 юни 2021 г.

¹ Европейският стълб на социалните права, прокламиран и подписан от Съвета, Европейския парламент и Комисията на срещата на високо равнище в Гьотеборг през ноември 2017 г., е насочващият компас на Съюза към силна социална Европа.

² За да се постигне тази обща цел, Европа трябва да се стреми да намали най-малко наполовина разликата в заетостта между мъжете и жените в сравнение с 2019 г., да намали дела на младите хора (15–29 г.), незаети с работа, образование или обучение (NEET), на 9 % и да увеличи предоставянето на формално образование и грижи в ранна детска възраст (ОГРДВ).

³ По-специално най-малко 80 % от лицата на възраст между 16 и 74 години следва да притежават основни цифрови умения, а броят на учениците, които напускат преждевременно училище, следва да бъде намален още повече и да се увеличи участието в гимназиалния етап на средното образование.

⁴ От 15 млн. души, при които бедността или социалното изключване следва да бъдат преодолени, най-малко 5 млн. следва да бъдат деца.

- (9) С въвеждането на правилните придружаващи политики¹ екологичният преход може да създаде сумарно около 1 млн. допълнителни качествени работни места² в Съюза до 2030 г. и 2 млн. до 2050 г.³ в сектори като строителство, информационни и комуникационни технологии (ИКТ) или енергия от възобновяеми източници, като същевременно се ограничава продължителното намаляване на работните места, за които е необходима средна квалификация, в резултат на автоматизацията и цифровизацията. При песимистичен сценарий обаче, ако не е подкрепено от подходящ набор от политики, въздействието на екологичния преход към неутралност по отношение на климата може да предполага загуба на БВП до 0,39 % в Съюза и загуба на работни места до 0,26 %⁴.

¹ Съобщение на Комисията от 14 юли 2021 г., озаглавено „Подготвени за цел 55“ („Fit for 55“): постигане на целта на ЕС в областта на климата до 2030 г. по пътя към неутралност по отношение на климата“.

² Работен документ на службите на Комисията, Оценка на въздействието, придружаваща Съобщението „Засилване на европейската амбиция в областта на климата за 2030 г. — Инвестиция в неутрално по отношение на климата бъдеще в полза на нашите граждани“, SWD(2020) 176 final. Прогнози, основани на E-QUEST, с използването на сценария с „по-ниско данъчно облагане на нискоквалифициран труд“.

³ Европейска комисия (2019 г.), „Устойчив растеж за всички: избори за бъдещето на социална Европа. Заетост и социално развитие в Европа, 2019 г.“, 4 юли 2019 г. Въз основа на задълбочен анализ, придружаващ Съобщението на Комисията COM(2018) 773.

⁴ SWD(2020) 176 final.

- (10) Въздействието на екологичния преход върху бизнеса и заетостта ще варира в зависимост от сектора, професията, региона и държавата, което предполага промени в работните места в рамките на секторите и промишлените екосистеми, както и значително преразпределяне на работна ръка между тях¹. Реструктурирането и приспособяването в съответните дружества, сектори и екосистеми изискват разработване на нови бизнес модели и значително преразпределяне на работна ръка между сектори и региони. Очаква се например загуба на работни места в някои минни дейности или в производството на енергия на основата на изкопаеми горива, както и в части от автомобилния сектор. От друга страна се очаква появата на нови възможности за работа в кръгови дейности за запазване на стойността, в устойчивия транспорт и устойчивото производство на енергия. Поради това държавите членки следва да възприемат подробни подходи, като поставят акцент върху отделните засегнати региони и екосистеми, като поддържат контакт със социалните партньори и/или местните и регионалните органи и заинтересовани страни.

¹ SWD(2020) 176 final.

- (11) Чрез създаване на възможности за качествени работни места за всички, като същевременно се предприемат мерки за намаляване и предотвратяване на енергийната и транспортната бедност, екологичният преход може да допринесе за повишаване на доходите и намаляване на неравенствата и бедността като цяло¹. По този начин той може да спомогне за справяне с вече съществуващите социално-икономически неравенства и социално изключване, за подобряване на здравето и благополучието и за насърчаване на равенството, включително равенството между половете. Особено внимание следва да се обърне на определени групи от населението, главно такива, които вече се намират в уязвимо положение. Това включва по-специално домакинства с ниски и по-ниски от средните доходи, които харчат голяма част от доходите си за основни услуги като енергия, транспорт и жилищно настаняване, както и микропредприятията, малките и средните предприятия. Резултатите от моделирането показват, че дали екологичните данъци са прогресивни или регресивни ще зависи до голяма степен от замисъла, вложен в инструмента, включително например степента, до която намаляването на данъка върху доходите или други варианти за рециклиране на приходите са насочени към лицата с по-ниски доходи².

¹ Европейска комисия (2019 г.), „Устойчив растеж за всички: избори за бъдещето на социална Европа. Заетост и социално развитие в Европа, 2019 г.“, глава 5, 4 юли 2019 г. и Европейска комисия (2020 г.), „Да не забравяме никого и да се стремим към повече: справедливост и солидарност в европейската социална пазарна икономика“, Заетост и социално развитие в Европа, 2020 г., глава 4.2.2, 15 септември 2020 г. Цялостната бедност в този контекст се измерва с помощта на договорения показател за степента на риск от бедност в съответствие с набора от социални показатели и свързаната водеща цел за 2030 г. съгласно Плана за действие на Европейския съюз за социалните права.

² Институт за европейска политика в областта на околната среда (IEEP) (2021 г.), Green taxation and other economic instruments: internalising environmental costs to make the polluter pay (Екологично данъчно облагане и други икономически инструменти: интернализиране на разходите за околната среда с цел замърсителят да започне да плаща).

- (12) Кръговите дейности за запазване на стойността, включително поправка, повторна употреба, преработване и бизнес модели за ориентиране към услуги, могат да благоприятстват финансово приемлив и устойчив достъп до стоки и услуги. Те също така създават работни места и възможности за работа, изискващи различни нива на уменията, включително за жени, лица с увреждания и групи в уязвимо положение, благодарение на образуванията на социалната икономика, осъществяващи дейност в тези области. Като насърчават кръговата употреба на продуктите, те значително намаляват въглеродните емисии, като същевременно създадените работни места са в близост до продуктите, които трябва да се поддържат, ремонтират или споделят.
- (13) Съгласно последните налични данни в статистиката на ЕС за доходите и условията на живот за 2019/2020 г. енергийната бедност е засегнала около 8 % от населението на Съюза, тоест над 35 млн. души, които не са били в състояние да поддържат адекватно отопление в домовете си, като се наблюдават значителни разлики между държавите членки и между групите доходи¹. Като цяло, по прогнози на Обсерваторията на енергийната бедност, основаващи се на комбинация от показатели, над 50 милиона домакинства в Съюза са засегнати от енергийна бедност². Енергийната бедност, произтичаща от комбинация от ниски доходи, изразходване на висок дял от разполагаемия доход за енергия и ниска енергийна ефективност, от известно време е голямо предизвикателство за Съюза. Освен това рискът от енергийна бедност нараства с високите и нестабилни цени на енергията, които се дължат на редица фактори, включително такива, които са свързани с агресивната война на Русия срещу Украйна и последвалия политически отговор на Съюза. Тази форма на бедност засяга не само домакинствата с ниски доходи, но и домакинствата с по-ниски средни доходи в много държави членки.

¹ Освен това до 6,2 % от гражданите, живеещи в Съюза, т.е. над 27 млн. души имат просрочени задължения за плащане на сметки за комунални услуги.

² Европейска комисия, Годишен доклад на Обсерваторията на енергийната бедност: Справяне с енергийната бедност в Европейския съюз: Актуално състояние и действия, 2019 г., стр. 6.

Домакинствата, чиито енергийни нужди са над средните, към които спадат домакинствата, които включват семейства с деца, в т.ч. когато са оглавявани от един родител, хора с увреждания и възрастни хора, също са по-податливи на енергийна бедност¹ и на последиците от нея. Жените, и по-специално тези, които са единствен родител в семейството, и възрастните жени², също са особено засегнати от енергийната бедност. В допълнение към енергийната бедност все повече се признава концепцията за транспортна бедност, при която определени категории от населението не могат да постигнат необходимото в социален и материален аспект ниво на транспортни услуги. Без правилните съпътстващи мерки за намаляване и предотвратяване на енергийната и транспортната бедност има опасност тези форми на бедност да се задълбочат, най-вече поради интернализацията на разходите за емисии при ценообразуването или на разходите за адаптиране към алтернативи с по-висока ефективност и по-ниски емисии.

¹ Вж. доклад от семинара относно „енергийната бедност“, организиран на 9 ноември 2016 г. за Комисията на ЕП по промишленост, изследвания и енергетика (ITRE).

² Вж. Gender perspective on access to energy in the EU (europa.eu), Gender and Energy — European Institute for Gender Equality (europa.eu), GFE-Gender-Issues-Note-Session-6.2.pdf (oecd.org).

- (14) Принципите на социалната справедливост, сближаването и солидарността са здраво вградени в структурата на съответните рамки в областта на климата, енергетиката и околната среда на равнището на Съюза, включително чрез принципа „замърсителят плаща“ и чрез разпределението на усилията между държавите членки, както и в известно преразпределение на квотите по СТЕ на ЕС за целите на солидарността, растежа и взаимовръзките в рамките на Съюза и използването им за Модернизационния фонд, който осигурява принос във връзка със значителните нужди от инвестиции на държавите членки с по-ниски доходи за модернизиране на техните енергийни системи. Освен това рамката на законодателството на Съюза в областта на енергетиката предоставя на държавите членки инструменти, които да гарантират защитата на енергийно бедните и уязвимите битови клиенти, като същевременно се избягват нарушения на пазара. Въпреки че тези инструменти спомагат за улесняването на екологичния преход, те са предназначени да предоставят средствата за по-общо гарантиране на необходимата защита, както е показано например в наскоро публикуваното съобщение на Комисията от 13 октомври 2021 г., озаглавено „Справяне с нарастващите цени на енергията: набор от мерки за действие и подкрепа“, и в плана REPowerEU.

- (15) Държавите членки разполагат с редица инструменти, за да определят и координират своите действия за справедлив преход. В националните планове в областта на енергетиката и климата (НПЕК), изготвяни в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета¹, следва да се прави оценка на броя на домакинствата в положение на енергийна бедност и да се посочват мерките, необходими за справяне със социалните и териториалните последици от енергийния преход. В териториалните планове за справедлив преход (ТПСП), изготвяни в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/1056 на Европейския парламент и на Съвета² следва да се определят териториите, които отговарят на условията за допустимост за получаване на подкрепа от Фонда за справедлив преход до 2027 г. Във финансираните по линия на NextGenerationEU национални планове за възстановяване и устойчивост (ПВУ), изготвяни в съответствие с Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета³, се определят реформи и инвестиции за насърчаване на екологичния преход, приобщаващия растеж, социалното и териториалното сближаване, устойчивостта и перспективите за следващото поколение, с хоризонт за изпълнение до 2026 г. Някои действия за справедлив преход се прилагат и в контекста на други програми и инициативи, по-специално фондовете на политиката за сближаване.

¹ Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 1).

² Регламент (ЕС) 2021/1056 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Фонда за справедлив преход (ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 1).

³ Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17).

- (16) Като се стъпва по-специално на принципите и политиките на Европейския зелен пакт и на Европейския стълб на социалните права, има възможност за подобряване на разработването на политики по всеобхватен и междусекторен начин и за гарантиране на съгласуваност на усилията за разходване на равнището на Съюза и на национално равнище. В Съобщението на Комисията от 17 септември 2020 г., озаглавено „Оценка за целия ЕС на националните планове в областта на енергетиката и климата. Към екологосъобразен преход и насърчаване на икономическото възстановяване чрез интегрирано планиране в областта на енергетиката и климата“ Комисията признава, че окончателните НПЕК осигуряват някои показатели и политики относно енергийната бедност, но стига до заключението, че те невинаги осигуряват ясно приоритизиране на нуждите от финансиране за справедлив преход, нито за преквалифициране и повишаване на квалификацията или за подпомагане на корекциите на пазара на труда. ТПСП следва да бъдат фокусирани върху избрани територии и поради това не се очаква да съдържат цялостна стратегия и политики за справедлив преход на национално равнище. Макар че реформите и инвестициите, които те подкрепят и за чието финансиране спомагат, са насочени към осигуряване на трайно въздействие, както ТПСП, така и ПВУ са ограничени във времето.

- (17) Справедливият преход към неутралност по отношение на климата в Съюза до 2050 г. ще гарантира, че никой няма да бъде забравен, и по-специално най-засегнатите от екологичния преход работници и домакинства и главно тези, които вече се намират в уязвимо положение. Във връзка с това, както е посочено в настоящата препоръка, държавите членки следва да въведат всеобхватни пакети от политики¹, да укрепят междусекторните елементи, които насърчават справедливия екологичен преход, и да използват оптимално публичното и частното финансиране. В пакетите от политики следва да се вземат предвид онези хора и домакинства, които са най-засегнати от екологичния преход, по-специално от загубата на работни места, но също и от променящите се условия на труд и/или новите изисквания за задачите на работното място, както и онези, които са засегнати от неблагоприятни въздействия, свързани с разполагаемите доходи, разходите и достъпа до основни услуги. В пакетите от политики като част от най-засегнатите групи следва да се разглеждат по-специално, но не само, хората и домакинствата в уязвимо положение, особено хората, които са най-отдалечени от пазара на труда, например поради техните умения, териториалните условия на пазара на труда или други характеристики, като например пол, раса или етнически произход, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация. Освен това сред хората и домакинствата в уязвимо положение може да се включват и такива, които живеят в бедност или са изложени на риск от бедност и/или енергийна бедност, срещат пречки по отношение на мобилността или имат прекалено високи жилищни разходи, включително домакинствата, оглавявани от един родител, който е по-често жена, отколкото мъж. Пакетите от политики следва да бъдат адаптирани към местните обстоятелства, като се вземат предвид потребностите на най-уязвимите и отдалечени части на Съюза, включително най-отдалечените региони и острови.

¹ По-специално годишните стратегии за устойчив растеж (ГСУР) за 2021 и 2022 г., препоръките за еврозоната от 2021 г. и специфичните за всяка държава препоръки.

- (18) Активната подкрепа за качествена заетост следва да бъде насочена към оказване на помощ на работници, търсещи работа лица, незаети с работа, образование или обучение (NEET) лица и самостоятелно заети лица, които са най-засегнати от екологичния преход. По-специално по-слабо представените лица, като например жените, нискоквалифицираните работници, лицата с увреждания, по-възрастните хора или хората със сравнително ниски способности да се адаптират към промените на пазара на труда, се нуждаят от подкрепа за подобряване на своята пригодност за заетост и за намиране на работа, в съответствие с Препоръка (ЕС) 2021/402 на Комисията¹. С оглед на това, въз основа на предишни насоки на политиката, по-специално посочената препоръка и решения на Съвета (ЕС) 2020/1512² и (ЕС) 2021/1868³, пакетите от политики следва да включват специфични за целта мерки в подкрепа на стимулите за наемане и преход, подкрепа за предприемачеството, по-специално за жените или лицата с увреждания, и мерки за създаване на качествени работни места, по-специално за микропредприятията, малките и средните предприятия и тези в най-засегнатите територии. Тези мерки, съчетани с подходяща подкрепа от Съюза, могат да способстват и за справяне с предизвикателствата на пазара на труда, например предизвикателствата, произтичащи от притока на украински бежанци, по-специално в най-засегнатите държави членки. Те следва да насърчават също така ефективното прилагане и изпълнение на съществуващите правила относно условията за работа и подкрепата за социално отговорното реструктуриране в съответствие с действащите правила и стандарти. Социалните партньори имат жизненоважната роля да допринасят за справяне посредством диалог с последиците за заетостта и социалните последици от предизвикателствата на екологичния преход.

¹ Препоръка (ЕС) 2021/402 на Комисията от 4 март 2021 г. относно ефективна активна подкрепа за заетостта вследствие на кризата с COVID-19 (ЕАПЗ) (ОВ L 80, 8.3.2021 г., стр. 1).

² Решение (ЕС) 2020/1512 на Съвета от 13 октомври 2020 г. относно насоки за политиките за заетост на държавите членки (ОВ L 344, 19.10.2020 г., стр. 22).

³ Решение (ЕС) 2021/1868 на Съвета от 15 октомври 2021 г. относно насоки за политиките по заетостта на държавите членки (ОВ L 379, 26.10.2021 г., стр. 1).

- (19) Достъпът до качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот за всички е от съществено значение, за да се гарантира, че работната сила притежава необходимите умения за осъществяване на екологичния преход. Поради това аспектите на справедливия преход следва да бъдат интегрирани при разработването и изпълнението на националните стратегии за уменията, като се вземат предвид направените от Комисията предложения в Европейската програма за умения¹ и в Актуализираната нова промишлена стратегия². Партньорствата за умения в рамките на Пакта за умения също ще бъдат важен фактор. Актуалните аналитични данни и прогнози за пазара на труда и уменията, включително на регионално, секторно и професионално равнище, позволяват да се установяват и прогнозираят съответните потребности от специфични за професията и трансверсални умения, които служат включително и като основа за адаптиране на учебните програми, за да отговорят на потребностите от умения във връзка с екологичния преход. Професионалното образование и обучение следва да предоставя на младите хора и възрастните, особено на жените и нискоквалифицираните работници, уменията, които са им необходими, за да овладеят екологичния преход, в съответствие с Препоръка 2020/С 417/01 на Съвета³.

¹ Съобщение на Комисията от 1 юли 2020 г., озаглавено „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“.

² Съобщение на Комисията от 5 май 2021 г., озаглавено „Актуализиране на новата промишлена стратегия за 2020 г.: изграждане на по-силен единен пазар за възстановяването на Европа“.

³ Препоръка 2020/С 417/01 на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост (ОВ С 417, 2.12.2020 г., стр. 1).

Чиразуването и платените стажове, включително силните компоненти, свързани с обучението, по-специално за младите хора, допринасят за преходите на пазара на труда, особено към дейности, допринасящи за целите в областта на климата и околната среда, и секторите, изправени пред особен недостиг на умения. Следва да се насърчава все по-голямото участие на възрастните в учене през целия живот, за да се задоволят потребностите от повишаване на квалификацията и преквалификация, наред с другото, чрез предоставяне на възможност на хората да търсят съобразено с техните нужди обучение и, когато е целесъобразно, чрез кратки курсове с гарантирано качество за придобиване на умения във връзка с екологичния преход, като се взема предвид Препоръка (ЕС) 2022/... на Съвета¹⁺, която има за цел да улесни оценяването и признаването на резултатите от такива курсове.

¹ Препоръка (ЕС) 2022/... от ... на Съвета относно европейски подход към микроудостоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост (ОВ ...).

⁺ ОВ: Моля, добавете в текста номера на препоръката, съдържаща се в документ ST 9237/22 и въведете в бележката под линия референтния номер, датата и данните за публикацията в ОВ на посочената препоръка.

- (20) Структурата на системите за данъчни облекчения и системите за социална закрила следва да се разгледа като се вземат под внимание специфичните нужди, произтичащи от екологичния преход, като бъдат отразени също така принципът „замърсителят плаща“ и необходимостта придружаващите политики да не въвеждат субсидии за потреблението на изкопаеми горива, да не ограничават потребителите до конкретна технология, да не намаляват стимулите за саниране на сгради и подмяна на топлоенергийни системи и да не намаляват стимулите в рамките на общите мерки за енергийна ефективност. Най-уязвимите домакинства и работниците, които са най-засегнати от екологичния преход, могат да бъдат подпомогнати чрез комбинация от различни политики. В зависимост от националното и индивидуалното положение това може да включва например изместване на данъчното облагане от труда към целите в областта на климата и околната среда, както е предвидено в предложението за преразглеждане на Директивата за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията¹, преразглеждане на схемите за безработица и/или временно и целенасочено пряко подпомагане на доходите, когато това е необходимо. Системите за социална закрила, включително политиките за социално приобщаване, могат да бъдат преразгледани и когато е приложимо, адаптирани с оглед на екологичния преход, по-специално за да се предостави сигурност по отношение на доходите, особено по време на професионалния преход, и за да се предоставят подходящи социални услуги, здравни услуги и услуги за полагане на грижи чрез подходяща социална инфраструктура, особено в най-засегнатите територии (напр. селските и отдалечените райони, като например най-отдалечените региони), с цел предотвратяване на социалното изключване и справяне с рисковете за здравето. С цел предотвратяване на социалното изключване на децата и борба с него инвестициите в социална инфраструктура за деца имат за цел да осигурят достъп на децата в нужда до ключови услуги, както е посочено в Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета².

¹ Предложението за Директива на Съвета относно реструктурирането на правната рамка на Съюза за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията (преработен текст), COM(2021) 563 final, предвижда такова изместване на данъчното облагане на енергийните продукти и електроенергията към целите в областта на климата и околната среда.

² Препоръка (ЕС) 2021/1004 на Съвета от 14 юни 2021 г. за създаване на Европейска гаранция за децата (ОВ L 223, 22.6.2021 г., стр. 14).

- (21) За изграждането по приобщаващ начин на физическа и финансова устойчивост спрямо необратимите въздействия на изменението на климата трябва да се насърчават решения за осъзнаване на риска, намаляване на риска и прехвърляне на риска, по-специално чрез увеличаване на наличието на застрахователни решения и чрез инвестиране в управление на риска от бедствия и адаптиране към намаляването на физическите въздействия от изменението на климата и следователно намаляване на загубите, както и на пропуските в опазването на климата, като се вземат предвид микро-, малките и средните предприятия, както и селските и отдалечените райони, като например най-отдалечените региони и островите. Управлението на риска от бедствия, включително системите за гражданска защита на национално равнище и на равнището на Съюза, следва да бъдат подсилени с цел по-добра превенция, подготовка и реагиране на свързаните с климата сътресения.

(22) Всеки има право на достъп до основни услуги с добро качество, включително енергия, транспорт, вода, канализация, финансови услуги и цифрови комуникации, като на нуждаещите се следва да се осигури подкрепа за равния достъп до такива услуги¹. Освен това на нуждаещите се следва да се предоставя достъп до социално жилищно настаняване или жилищно подпомагане с добро качество². Наред с това домакинствата с ниски и средни доходи, уязвимите потребители, включително крайните потребители, хората, засегнати или застрашени от енергийна бедност, и хората, живеещи в социални жилища, могат да се възползват от прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“. В допълнение към защитата и предоставянето на права на потребителите на енергия са необходими и специални мерки за предотвратяване и справяне с причините за енергийната бедност, по-специално чрез насърчаване на инвестиции, предназначени за подобряване на енергийната ефективност, главно в сектора на социалните жилища. С предложените актуализации на Директивата относно енергийната ефективност и³ Директивата относно енергийните характеристики на сградите⁴ се цели също и преодоляване на основните неикономически пречки пред санирането, като например разделените стимули, включително рамката собственик—наемател, и структурите на съсобственост. В този контекст следва да се обърне специално внимание на жените и на конкретни групи, които са изложени на по-голям риск да бъдат засегнати от енергийна бедност, като например лица с увреждания, самотни родители, по-възрастни хора, деца и хора с малцинствен расов или етнически произход.

¹ Европейски стълб на социалните права, тържествено прокламиран от Европейския парламент, Съвета и Комисията, 17 ноември 2017 г., принцип 20.

² Европейски стълб на социалните права, тържествено прокламиран от Европейския парламент, Съвета и Комисията, 17 ноември 2017 г., принцип 19, буква а).

³ Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно енергийната ефективност (преработен текст), COM(2021) 558 final.

⁴ Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно енергийните характеристики на сградите (преработена), COM(2021) 802 final.

Вече съществуващите и възникващите предизвикателства в областта на мобилността могат да бъдат преодоляни чрез мерки за подкрепа и чрез развиване на необходимата инфраструктура, например обществен транспорт. Финансовата достъпност, достъпността и безопасността на устойчивата мобилност и различните видове транспорт, включително частен и обществен транспорт, са от ключово значение, за да се гарантира, че всеки се възползва от екологичния преход и е част от него. Градската мобилност има значителна роля в този контекст, както е отразено и в съобщението на Комисията от 14 декември 2021 г., озаглавено „Новата рамка на ЕС за градска мобилност“.

- (23) Действията по линия на политиката следва да се подкрепят от обхващащ цялото общество подход към справедливия преход, основан на координацията на изготвянето на политики и засилените оперативни възможности на всички равнища и във всички съответни области на политиката, като наред с това се възлага активна роля на регионалните и местните органи. Този подход следва също така да се основава на участието на социалните партньори на всички равнища и етапи, както и на ефективно и оказващо въздействие участие на гражданското общество и на заинтересованите страни. Тази координация и ангажираност биха могли да гарантират, че принципите на справедливост и солидарност на Европейския зелен пакт са интегрирани в разработването, прилагането и мониторинга на политиката от самото начало, като осигуряват основата за широка и дългосрочна подкрепа за приобщаващи политики, които спомагат за постигането на напредък в екологичния преход.
- (24) Солидната доказателствена база е от ключово значение за въвеждането на стабилни социални политики и политики за пазара на труда, които да гарантират справедлив и приобщаващ преход. За целта постепенната хармонизация и последователността на определенията, концепциите, класификациите и методологиите, които се основават главно на Препоръка (ЕС) 2020/1563 на Комисията¹, улесняват оценките и тяхната сравнимост. Допълнителни действия в областта на научните изследвания и иновациите могат да допринесат за базата от знания, която може да бъде използвана за целите на политиката и обществения дискурс. На свой ред обменът с обществеността в цялото ѝ разнообразие, както и с ключови заинтересовани страни, например относно резултатите от оценките, прогнозите и извършения мониторинг, може да допринесе за изготвянето на политики и за ангажираността.

¹ Препоръка (ЕС) 2020/1563 на Комисията от 14 октомври 2020 г. относно енергийната бедност (ОВ L 357, 27.10.2020 г., стр. 35).

- (25) Подходящите подробни и висококачествени дезагрегирани по пол данни и показатели са необходими по-специално за оценка на въздействието на политиките в областта на изменението на климата върху заетостта, социалните въпроси и разпределението. Понастоящем такива данни и показатели не са напълно достъпни. Например, макар да е постигнат известен напредък по отношение на измерването на енергийната бедност, могат да бъдат разработени показатели за оценка на транспортната бедност, в съответствие с конкретното положение на национално равнище. Мониторингът и оценката могат да бъдат засилени чрез редица действия, с акцент върху показателите, комплекти от показатели, както и малки по мащаб пилотни проекти и експериментиране с политики. Действията следва да се основават на съществуващи комплекти от показатели или да са резултат от такива, като например комплектите от социални показатели и информационното табло за Европейския зелен пакт, които съдържат относима информация за конкретни аспекти на политиките за справедлив преход.

- (26) Оптималното и ефикасно използване на публичното и частното финансиране и мобилизацията на всички налични ресурси и тяхното ефективно разгръщане са от особено значение с оглед на значителните нужди от инвестиции, произтичащи от екологичния преход. На равнището на Съюза съответните действия се подкрепят чрез бюджета на Съюза и NextGenerationEU. Те ще бъдат изпълнявани по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ), Механизма за справедлив преход (МСП), включително Фонда за справедлив преход (ФСП), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Кохезионния фонд, Помощта за възстановяване в полза на сближаването и териториите на Европа (REACT-EU), „Еразъм+“ и Европейския фонд за приспособяване към глобализацията (ЕФПГ), програмата LIFE, програмата „Хоризонт Европа“, Модернизационния фонд и Фонда за иновации¹ и фондовете по линия на общата селскостопанска политика (ОСП). Освен това Комисията подкрепя държавите членки чрез Инструмента за техническа подкрепа, като предоставя съобразено с нуждите техническо експертно съдействие за проектиране и прилагане на реформи, включително такива, които насърчават справедлив преход към въглеродна неутралност.

¹ Извън бюджета на Съюза и NextGenerationEU.

- (27) Европейският семестър е рамката на Съюза за координиране на икономическата политика и политиката по заетостта. Той ще продължи да изпълнява тази роля през етапа на възстановяване и при постигането на напредък във връзка с екологичния и цифровия преход, структурирани около четирите измерения на конкурентната устойчивост, в подкрепа на постигането на целите за устойчиво развитие. В рамките на европейския семестър Комисията ще следи отблизо социално-икономическите резултати и оказваното въздействие и когато е целесъобразно, ще предлага специфични за всяка държава целенасочени препоръки, за да се гарантира, че никой няма да бъде забравен. Ще бъде даден приоритет на взаимното допълване с мерките, подкрепяни по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост. Поради това мониторингът на настоящата препоръка ще се извършва по целесъобразност в контекста на европейския семестър, включително в рамките на съответните комитети в съответната им област на компетентност, въз основа на подходящи оценки, оценки на въздействието на политиката и напредъка по прилагането на предоставените в настоящата препоръка насоки. Механизмът за мониторинг няма да добави ненужна административна тежест за държавите членки.
- (28) Освен това като част от проекта и окончателното актуализиране на своите НПЕК през 2023 г. и съответно през 2024 г. в съответствие с член 14 от Регламент (ЕС) 2018/1999, държавите членки следва да ползват настоящата препоръка, за да обмислят постепенното включване на оценките на въздействието върху заетостта, социалните въпроси и разпределението и аспектите на справедливия преход в петте измерения на Енергийния съюз и допълнително да подсилят мерките на политиката за справяне с тези видове въздействие, като обръщат особено внимание на енергийната бедност.

- (29) Освен това мониторингът на изпълнението на настоящата препоръка може да се основава на съществуващите доказателства в контекста на установените процеси на многостранен надзор, като например европейския семестър. Съветът или Комисията могат да поискат от Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила в съответствие съответно с членове 150 и 160 от Договора за функционирането на Европейския съюз и в сътрудничество с други имащи отношение комитети, по-специално Комитета за икономическа политика, да проучат в съответната си област на компетентност прилагането на настоящата препоръка въз основа на подходящо докладване от Комисията и други инструменти за многостранен надзор. Също в този контекст Комисията работи за подобряване на достъпността на данните, дезагрегирани по пол, за актуализиране и използване на съществуващите рамки и методологични насоки, включително за измерване на енергийната и транспортната бедност и екологичните неравенства, както и за оценка на ефективността и действителното въздействие на мерките на политиката,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ПРЕПОРЪКА:

ЦЕЛИ

- 1) В съответствие с принципите на Европейския зелен пакт и Европейския стълб на социалните права настоящата препоръка има за цел да гарантира, че преходът на Съюза към неутрална по отношение на климата и екологосъобразна икономика до 2050 г. е справедлив и че никой няма да бъде забравен.
- 2) За тази цел държавите членки се приканват да приемат и да прилагат, в тясно сътрудничество със социалните партньори, доколкото това е целесъобразно, всеобхватни и съгласувани пакети от политики, насочени към аспектите, свързани със заетостта и социалните въпроси, за да насърчават справедлив преход във всички политики, по-специално политиките в областта на климата, енергетиката и околната среда, както и да използват оптимално публичното и частното финансиране.

ОПРЕДЕЛЕНИЯ

- 3) За целта на настоящата препоръка се прилагат следните определения:
 - а) „екологичен преход“ означава преходът на икономиката и обществото на Съюза към постигането на целите в областта на климата и околната среда главно чрез политики и инвестиции, в съответствие с Европейския закон за климата, в който се определя задължението за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г., Европейския зелен пакт и международните ангажименти, включително Парижкото споразумение, други многостранни споразумения в областта на околната среда и целите за устойчиво развитие;

- б) „цели в областта на климата и околната среда“ означава шестте цели, определени в Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета¹, а именно: смекчаване на изменението на климата; адаптиране към изменението на климата; устойчиво използване и опазване на водните и морските ресурси; преход към кръгова икономика; предотвратяване и контрол на замърсяването; и защита и възстановяване на биоразнообразието и екосистемите;
- в) „хора и домакинства, засегнати в най-голяма степен от екологичния преход“ означава хора и домакинства, чийто ефективен достъп до качествена заетост, включително самостоятелна заетост, и/или до образование и обучение, и/или до достоен жизнен стандарт и основни услуги е значително ограничен или е изложен на риск от значително ограничаване като пряка или косвена последица от екологичния преход;
- г) „хора и домакинства в уязвимо положение“ означава хора и домакинства, които независимо от екологичния преход са изправени или са изложени на риск да се изправят пред ситуация на ограничен достъп до качествена заетост, включително самостоятелна заетост, и/или до образование и обучение, и/или до достоен жизнен стандарт и основни услуги, което предполага нисък капацитет за адаптиране към последиците от екологичния преход;

¹ Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 г. за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (ОВ L 198, 22.6.2020 г., стр. 13) („Регламентът за таксономията“) предоставя обща система за класификация за устойчивите икономически дейности.

- д) „микро-, малки и средни предприятия“ означава предприятия, в които работят по-малко от 250 служители, включително самостоятелно заетите лица, работещи сами, чийто годишен оборот не надхвърля 50 млн. евро и/или чийто годишен счетоводен баланс не надхвърля 43 млн. евро, изчислени в съответствие с членове 3–6 от приложение I към Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията¹;
- е) „енергийна бедност“ означава „липсата на достъп на дадено домакинство до съществени енергийни услуги, които са в основата на един достоен жизнен и здравен стандарт, включително адекватно отопление, охлаждане, осветление и енергия за домакински уреди, в съответния национален контекст и при наличната социална политика и други относими политики“²; определението за „енергийна бедност“ в настоящата препоръка ще се прилага, освен ако Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета³, във вида, в който може да бъде изменена или заменена вследствие на предложението на Комисията от 14 юли 2021 г.⁴, не съдържа друго определение на това понятие, в който случай това определение ще се прилага за целите на настоящата препоръка;

¹ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1).

² Макар че държавите членки трябва сами да определят понятието „уязвими потребители“, то включва домакинства, които не са в състояние да отопляват или охлаждат адекватно своите домове и/или имат просрочия при плащането на сметките за комунални услуги, както е посочено в Препоръката на Комисията относно енергийната бедност, C/2020/9600 final (ОВ L 357, 27.10.2020 г., стр. 35).

³ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 1).

⁴ Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно енергийната ефективност (преработен текст), COM(2021) 558 final.

- ж) „основни услуги“ означава услуги с добро качество, включително вода, канализация, енергия, транспорт и мобилност, финансови услуги и цифрови комуникации; подкрепа за достъп до такива услуги следва да бъде предоставяна на нуждаещите се съгласно принцип 20 от Европейския стълб на социалните права, заедно с предоставяне на възможности за спестяване на разходи, включително чрез повторна употреба, поправка, дарение и споделяне на услуги;
- з) „пакет от политики“ означава цялостен и съгласуван набор от мерки на политиката, с чиято помощ политиките в областта на заетостта, придобиването на умения и социалните въпроси се интегрират с политиките в областта на климата, енергетиката, транспорта, околната среда и други политики, свързани с екологичния преход, чрез добре координиран междусекторен подход, който се основава на една или няколко национални стратегии и/или планове за действие и при който се извличат ползи от механизмите за координация и управление на равнището на Съюза и на национално равнище, доколкото е целесъобразно.

ПАКЕТИ ОТ ПОЛИТИКИ ЗА СПРАВЕДЛИВ ЕКОЛОГИЧЕН ПРЕХОД

- 4) За да осигурят активна подкрепа за качествената заетост с цел справедлив преход и да надграждат постигнатото въз основа на Препоръка (ЕС) 2021/402, държавите членки се насърчават да разгледат в тясно сътрудничество със социалните партньори следните мерки за оказване на подкрепа на най-засегнатите от екологичния преход хора, особено тези в уязвимо положение, и когато е подходящо, да им помогнат да преминат посредством заетост или самостоятелна заетост към икономически дейности, допринасящи за целите в областта на климата и околната среда:
- а) да оказват ефективно подкрепа за достъпа до и запазването на качествена заетост, по-специално чрез служби по заетостта, включително съобразено с индивидуалните потребности съдействие за търсене на работа и учебни курсове, които са насочени и към зелени и цифрови умения, когато е целесъобразно. Да обмислят също така добре разработени, целенасочени и обвързани със срокове програми за заетост, в рамките на които бенефициерите, по-специално лицата от по-слабо представените групи и хората в уязвимо положение, се подготвят посредством обучение за непрекъснато участие на пазара на труда;

- б) да използват ефективно целенасочени и добре разработени стимули за наемане на работа и за преход към нова заетост, включително като вземат предвид адекватното използване на субсидии и стимули за заплати и набиране на персонал, които са свързани със социалноосигурителните вноски, за да придружават преходите на пазара на труда в различните сектори и мобилността на работната сила между различни региони и държави с оглед на възможностите и предизвикателствата на екологичния преход;
- в) да насърчават предприемачеството, включително предприятия и всички други образувания на социалната икономика¹, особено в регионите, изправени пред предизвикателствата на прехода, и когато е уместно, в сектори, насърчаващи постигането на целите в областта на климата и околната среда, като например кръговата икономика, като се обръща специално внимание на предприемачеството сред жените. При подкрепата следва да се съчетават финансови мерки, включително безвъзмездни средства, заеми или собствен капитал, и нефинансови мерки, включително услуги за обучение и консултации, като се обръща специално внимание на дейностите за повишаване на осведомеността, съобразени с всички етапи на жизнения цикъл на предприятията; подкрепата следва да бъде приобщаваща и достъпна за по-слабо представените групи и групите в неравностойно положение;

¹ Съобщение на Комисията от 9 декември 2021 г., озаглавено „Изграждане на икономика, която работи за хората: план за действие за социалната икономика“.

- г) да насърчават създаването на качествени работни места, по-специално в най-засегнатите от екологичния преход територии и когато е уместно, в сектори, насърчаващи постигането на целите в областта на климата и околната среда, например кръговата икономика, като улесняват достъпа до финансиране и пазари за микропредприятията, малките и средните предприятия, по-специално онези, които допринасят за целите в областта на климата и околната среда, с оглед насърчаване на конкурентоспособността, иновациите и качествената заетост в рамките на единния пазар, включително в сектори и екосистеми със стратегическо значение в национален и местен контекст;
- д) да анализират въздействието на екологичния преход върху здравето и безопасността на работното място и съответно да насърчават мерки за справяне с новите рискове или потенциалното влошаване на съществуващите рискове, като вземат предвид съобщението на Комисията от 28 юни 2021 г., озаглавено „Стратегическа рамка на ЕС за здравословни и безопасни условия на труд за периода 2021–2027 г. – Здравословни и безопасни условия на труд в променящ се свят на труда“;
- е) да гарантират ефективното прилагане и изпълнение на действащите правила относно условията на работа, по-специално по отношение на здравословните и безопасни условия на труд, организацията на труда и участието на работниците, с цел при прехода да се запазят справедливите условия на труд и качеството на работните места, включително в икономическите дейности, допринасящи за целите в областта на климата и околната среда;

- ж) да насърчават използването на социално отговорни практики за обществени поръчки¹, включително чрез социални критерии за възлагане, създаващи възможности за най-засегнатите от екологичния преход хора, като същевременно се насърчават екологичните критерии за възлагане;
- з) да предвиждат цялостно и значимо участие, включително информиране и консултиране, на работниците на всички равнища и техните представители по отношение на предвиждането на промените и управлението на процесите на реструктуриране, включително свързаните с екологичния преход, в съответствие със съобщението на Комисията от 13 декември 2013 г. относно „Рамка за качество на ЕС за предвиждане на промените и реструктуриране“.

¹ В съответствие с Директива (ЕС) 2019/882 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за изискванията за достъпност на продукти и услуги (ОВ L 151, 7.6.2019 г., стр. 70) и известието на Комисията „Социално отговорни покупки — ръководство за предвиждане на социални критерии при възлагане на обществени поръчки“ (второ издание) (ОВ C 237, 18.6.2021 г., стр. 1).

- 5) За да осигурят равен достъп до качествено, финансово достъпно и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот, както и равни възможности, а също и с цел укрепване на равенството между половете, държавите членки се насърчават да разгледат следните мерки, които да прилагат в тясно сътрудничество със социалните партньори, при зачитане на тяхната автономност, по-специално в подкрепа на хората и домакинствата, които са най-засегнати от екологичния преход, особено тези в уязвимо положение:
- а) да интегрират аспектите на екологичния преход, свързани със заетостта и социалните въпроси, включително потенциалния недостиг на работна ръка, в разработването и прилагането на съответните национални стратегии за справяне с предизвикателствата, свързани с уменията, например съгласно Европейската програма за умения, и да подкрепят създаването на партньорства със заинтересованите страни, включително съгласно Пакта за умения, и да координират такива партньорства, като гарантират по-специално, че уменията са в основата на съвместно създадени пътища за преход за съответните промишлени екосистеми, допринасящи за целите в областта на климата и околната среда;
 - б) да изготвят актуални аналитични данни и прогнози за пазара на труда и уменията, като установяват и прогнозират потребностите от специфични за професията и трансверсални умения. При работата си да стъпват на съществуващите инструменти и инициативи, включително експертния опит и сътрудничеството със социалните партньори и съответните заинтересовани страни. Да обмислят адаптирането на програмите за образование и обучение, в съответствие с националните и регионалните особености, към нуждите на екологичния преход и да предоставят съответно училищно и професионално ориентиране;

- в) да осигуряват висококачествено, физически и финансово достъпно и приобщаващо училищно образование и обучение, включително професионално образование и обучение, което предоставя на учащите се умения и компетентности, подходящи за екологичния преход. Ученето, насочено към екологична устойчивост — включително науките, технологиите, инженерството и математиката (STEM), междудисциплинарните подходи и цифровите умения — следва да бъде взето предвид и насърчавано, по целесъобразност, като неразделна част от учебните програми и програмите за образование и обучение. Да предприемат конкретни действия за привличане на хора с увреждания, жени, хора с ниска квалификация и други групи, които понастоящем са по-слабо представени в съответните професионални области, и да насърчават професионалното им развитие;
- г) да въвеждат или укрепват схеми за подпомагане на чиракуването и когато е възможно, на платените качествени стажове, както и схеми за обмяна на опит чрез наблюдение на работата на колеги със силен обучителен компонент, по-специално в микро-, малки и средни предприятия, включително такива, които допринасят за целите в областта на климата и околната среда, и в сектори, изправени пред особен недостиг на умения, като например строителството и ИКТ. Такива схеми следва да подлежат на национален или регионален мониторинг и оценка и следва да осигуряват запазването на качеството на работата, като се вземат предвид Препоръки 2018/С 153/01¹ и 2014/С 88/01² на Съвета;

¹ Препоръка 2018/С 153/01 на Съвета от 15 март 2018 г. относно Европейска рамка за качествено и ефективно чиракуване (ОВ С 153, 2.5.2018 г., стр. 1).

² Препоръка 2014/С 88/01 на Съвета от 10 март 2014 г. относно рамка за качество на стажовете (ОВ С 88, 27.3.2014 г., стр. 1).

- д) да увеличават участието на възрастните в професионалното обучение през целия професионален живот в съответствие с нуждите от повишаване на квалификацията и преквалификация във връзка с екологичния преход, като гарантират, че е налице подкрепа за обучение на работното място, за професионални преходи и за трансверсални умения, по-специално с цел улесняване на преориентирането към сектори и икономически дейности, чийто обхват се очаква да се разшири. Да предоставят възможност на хората да търсят съобразено с техните нужди обучение, наред с другото, чрез кратки курсове с гарантирано качество за придобиване на умения във връзка с екологичния преход. За тази цел да обмислят предоставянето на достъп до платен отпуск за обучение и професионално ориентиране, както и възможността за въвеждане на индивидуални сметки за обучение, като вземат предвид Препоръка (ЕС) 2022/... на Съвета¹⁺, и да подкрепят разработването на кратки и широко признати курсове с гарантирано качество, като вземат предвид Препоръка (ЕС) 2022/... на Съвета²⁺⁺.

¹ Препоръка (ЕС) 2022/... на Съвета от ... относно индивидуалните сметки за обучение (ОВ ...).

⁺ ОВ: Моля, добавете в текста номера на препоръката, съдържаща се в документ ST 8944/22 и въведете в бележката под линия референтния номер, датата и данните за публикацията в ОВ на същата препоръка.

² Препоръка (ЕС) 2022/... на Съвета от ... относно европейски подход към микроудостоверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост (ОВ ...).

⁺⁺ ОВ: Моля, добавете в текста номера на препоръката, съдържаща се в документ ST 9237/22 и въведете в бележката под линия референтния номер, датата и данните за публикацията в ОВ на същата препоръка.

- 6) За да се гарантира трайно справедливостта на системите за данъчни облекчения и системите за социална закрила, включително политиките за социално приобщаване, в контекста на екологичния преход, и при отчитане, когато е приложимо, на Препоръка 2019/С 387/01 на Съвета¹, държавите членки се насърчават да разгледат следните мерки в подкрепа на най-засегнатите от екологичния преход хора и домакинства, особено тези в уязвимо положение, с цел да се подкрепят преходите на пазара на труда, включително преходите към икономически дейности, допринасящи за целите в областта на климата и околната среда, да се предотвратят и намалят енергийната и транспортната бедност в съответствие с националните обстоятелства и да се смекчи регресивното въздействие на мерките на политиката:
- а) да оценяват и когато е необходимо, да адаптират данъчните системи с оглед на предизвикателствата, произтичащи от прехода към неутралност по отношение на климата, по-специално чрез изместване на данъчната тежест от труда и намаляване на данъчната тежест за групите с ниски и средни доходи и прехвърлянето им към други източници, допринасящи за целите в областта на климата и околната среда, чрез предотвратяване и смекчаване на регресивното въздействие, запазване на прогресивния характер на прякото данъчно облагане и защита на финансирането на адекватни мерки за социална закрила и инвестиции, особено на такива, които са насочени към екологичния преход;

¹ Препоръка 2019/С 387/01 на Съвета от 8 ноември 2019 г. относно достъпа на работниците и самостоятелно заетите лица до социална закрила (ОВ С 387, 15.11.2019 г., стр. 1).

- б) да преразгледат и когато е приложимо, да адаптират системите за социална закрила, включително политиките за социално приобщаване, с оглед на породените от екологичния преход предизвикателства в областта на заетостта, социалната сфера и здравеопазването. За тази цел да обмислят как предоставянето на адекватна сигурност на доходите, включително чрез иновативни схеми за професионален преход и системи за обезщетения за безработица и минимални доходи, може да бъде осигурено по най-добрия начин и адаптирано към нуждите, произтичащи от екологичния преход. Също така да гарантират предоставянето на финансово и физически достъпни и с добро качество социални услуги, здравни услуги и услуги за дългосрочни грижи, особено за най-засегнатите от екологичния преход хора и домакинства, по-специално чрез инвестиране в социална инфраструктура за грижи за деца, дългосрочни грижи и здравеопазване;
- в) да осигуряват — когато е необходимо, и в допълнение към посочените в член 7, буква а) мерки, докато те се внедряват — целенасочено и временно пряко подпомагане на доходите, по-специално на хора и домакинства в уязвимо положение, за да смекчат неблагоприятните промени в доходите и цените, които също така са свързани с подобрени стимули за спешно постигане на необходимите цели в областта на климата и околната среда, като същевременно се запазват ценовите сигнали в подкрепа на екологичния преход. За целта да се гарантира наличието на подходящо финансиране за тези мерки, включително чрез подобряване на качеството на публичните разходи, оптимално използване на съответните фондове на Съюза и използване на бюджетните ресурси, генерирани наред с другото чрез данъци върху енергията, екологични данъци и СТЕ на ЕС;

г) да подобряват решенията, насочени към повишаване на осведомеността за риска, намаляване на риска и прехвърляне на риска, що се отнася до домакинствата и предприятията, по-специално микро-, малки и средни предприятия, главно чрез гарантиране на наличността и финансовата достъпност на застрахователни решения, по-специално за хора и домакинства в уязвимо положение.

7) За да се гарантира достъп до основни услуги и жилищно настаняване на достъпни цени за най-засегнатите от екологичния преход хора и домакинства, по-специално тези в уязвимо положение и в регионите, изправени пред предизвикателствата на прехода, държавите членки се насърчават да разгледат следните мерки:

а) да мобилизират публична и частна финансова подкрепа и да предоставят стимули за частни инвестиции във възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност, които да се допълват от съвети към потребителите, насочени по-специално към уязвимите домакинства и общности, за по-добро управление на потреблението на енергия и за вземане на информирани решения за икономии на енергия с цел да намалят сметките си за енергия. За целта държавите членки да гарантират наличието на подходящо финансиране за тези мерки, включително чрез подобряване на качеството на публичните разходи, оптимално използване на съответните фондове на Съюза и използване на бюджетните ресурси, генерирани чрез свързани с енергията и околната среда данъци и приходи от СТЕ на ЕС, наред с други;

- б) да предотвратяват и намаляват енергийната бедност чрез насърчаване и прилагане на мерки за подобряване на енергийната ефективност, включително публични и частни инвестиции в жилища с цел стимулиране на санирането, включително в сектора на социалните жилища¹. За тази цел да се предоставят добре проектирани стимули, безвъзмездни средства и заеми, заедно със свързани с тях съвети, включително за микро-, малки и средни предприятия, като същевременно се обръща необходимото внимание на стимулите, по-специално за собствениците и наемателите, и на развитието на разходите за жилища, особено за домакинства в уязвимо положение;
- в) да осигурят възможности за потребителите на енергия, включително домакинствата в уязвимо положение, като развиват по-нататъшното самоснабдяване чрез индивидуални споразумения за енергия от възобновяеми източници, както и други услуги чрез граждански енергийни общности² и общности, произвеждащи възобновяема енергия, придружени от образователни мерки и кампании, като се поставя специален акцент върху хората в уязвимо положение и потребителите, живеещи в селските и отдалечените райони, включително в най-отдалечените региони, и на острови;

¹ В съответствие със Съобщението на Комисията от 18 февруари 2022 г., озаглавено „Насоки относно държавната помощ в областта на климата, опазването на околната среда и енергетиката от 2022 г.“, както е приложимо.

² Определение на термина „гражданска енергийна общност“ се съдържа в член 2, точка 11 от Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 125).

- г) да предотвратяват и да се справят с предизвикателствата и пречките, свързани с мобилността и транспорта, за домакинствата в уязвимо положение, особено в отдалечените региони, селските райони и регионите с ниски доходи, включително най-отдалечените региони и островите, както и в градовете, чрез адекватни мерки на политиката и мерки за подкрепа и чрез развиване на необходимата инфраструктура, с цел подобряване на основната свързаност, позволяваща достъп до образование, обучение, здравеопазване, качествена заетост и социално участие. По-специално да се гарантира наличието, включително честотата, на обществен транспорт с ниски емисии и когато е уместно, да се насърчава възприемането на устойчиви видове мобилност с частни превозни средства¹, с поставяне на акцента върху гарантирането на финансовата и физическата достъпност и безопасността;
- д) да улесняват достъпа до устойчиво потребление, включително хранене, особено за хора и домакинства в уязвимо положение и по-специално деца, както и да насърчават свързаните с кръговата икономика възможности за икономии на разходите. За тази цел да осигуряват ефективни стимули и инструменти, като например действия за социална иновация и местни инициативи, да подкрепят схеми за повторна употреба, поправка, рециклиране, даряване и споделяне, включително чрез образувания на социалната икономика, и насърчават образованието и повишаването на осведомеността за устойчивостта на околната среда за учащите се от всички възрасти и на всички нива и видове образование и обучение.

¹ Съобщение на Комисията от 9 декември 2020 г. „Стратегия за устойчива и интелигентна мобилност — подготвяне на европейския транспорт за бъдещето“.

МЕЖДУСЕКТОРНИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ДЕЙСТВИЯ НА ПОЛИТИКАТА, ПОДКРЕПЯЩИ СПРАВЕДЛИВ ЕКОЛОГИЧЕН ПРЕХОД

- 8) За да се насърчи екологичният преход по приобщаващ и демократичен начин, като целите на справедливия преход се интегрират от самото начало в изготвянето на политики на всички равнища и се гарантира ефективен за цялото общество подход към политиките за справедлив преход, държавите членки се приканват:
- а) да координират създаването на политики на всички равнища и във всички съответни области на политиката, включително научните изследвания и иновациите, с оглед на изграждането на интегрирана и благоприятна рамка на политиката, в която се обръща необходимото внимание на въздействието върху разпределението, както и на положителните и отрицателните странични ефекти, включително в трансграничните региони, и когато е възможно, се интегрират подходящи и системни стратегии за оценка, включително предварителна и последваща оценка;
 - б) да насърчават регионалните и местните органи да играят активна роля в разработването, прилагането и мониторинга на политиките за справедлив преход, като се има предвид близостта им до гражданите и местните предприятия;

- в) да включват активно социалните партньори на национално, регионално и местно равнище, при зачитане на тяхната автономност, във всички етапи от предвиденото съгласно настоящата препоръка създаване и прилагане на политики, включително чрез социален диалог и колективно договаряне, когато е целесъобразно. Освен това допълнително да насърчават цялостното участие на социалните партньори в разработването и прилагането на пътища за преход за промишлени екосистеми съгласно актуализираната Нова промишлена стратегия;
- г) да предоставят права и възможности на хората, особено на жените, както и на гражданското общество и заинтересованите страни, включително организациите, представляващи хора в уязвимо положение, включително лицата с увреждания, младежи и деца, призоваващи за спешни действия в областта на климата, и на участниците в социалната икономика, включително чрез Европейския пакт за климата¹, с оглед на тяхното участие във вземането на решения, разработването и прилагането на политиките, също и чрез използване на нови модели на участие, включващи хора в уязвимо положение;
- д) да укрепват оперативните способности на съответните обществени служби за предоставяне на ефективни насоки и за подкрепа при прилагането на политиките за справедлив преход. По-специално да укрепват публичните служби по заетостта с цел да подкрепят преходите на пазара на труда и аналитичните данни за уменията, както и инспекторатите по труда с цел да защитават условията на труд. В допълнение да мобилизират социалните и здравните служби, когато е уместно, главно във връзка с оказване на подкрепа при преходите на пазара на труда и справянето с енергийната бедност;

¹ Съобщение на Комисията от 9 декември 2020 г., озаглавено „Европейски пакт за климата“.

- е) да оказват подкрепа за справедлив екологичен преход и в трети държави в контекста на устойчивото развитие и усилията за изкореняване на бедността, например чрез приемане на свързани с прехода политики, които отчитат въздействието им върху третите държави, и чрез продължаване на сътрудничеството със заинтересованите страни и глобалните партньорства.

9) За да гарантират наличието и качеството на данни и доказателства, които са необходими за въвеждане на стабилни социални политики и политики на пазара на труда за справедлив преход към неутралност по отношение на климата, държавите членки се приканват:

- а) да укрепват доказателствената база относно политиките за справедлив преход чрез, наред с другото, напредък по целесъобразност към постепенното хармонизиране и съгласуваност на определенията, концепциите и методологиите, включително въз основа на Препоръка (ЕС) 2020/1563 и последващите действия в рамките на Координационната група за енергийна бедност и уязвими потребители, както и чрез използване на наличните методи за оценка на въздействието на политиката. Да включват също така стратегии за оценка и събиране на данни, особено що се отнася до уменията, задачите и работните места, допринасящи за екологичния преход, като при подготовката и разработването на съответните мерки на политиката и законодателни инициативи се използват дезагрегирани по пол данни;
- б) да развиват и интегрират като част от националните реформи и мерки в областта на климата, енергетиката и околната среда използването на стабилни и прозрачни (предварителни) оценки на въздействието върху заетостта, социалните въпроси и разпределението;

- в) да осигуряват ефективен и прозрачен мониторинг и независима (последваща) оценка на последиците, свързани със заетостта, социалните въпроси и разпределението, от националните реформи и мерки, като допринасят за целите в областта на климата и околната среда и като включват социалните партньори и други заинтересовани страни в идентифицирането на въпросите за оценката, а ако е целесъобразно, и в разработването и прилагането на стратегии за оценка и консултации;
- г) да укрепват действията в областта на научните изследвания и иновациите на регионално, национално и европейско равнище, включително чрез финансиране от програма „Хоризонт Европа“ и чрез действия в рамките на политическата програма на европейското научноизследователско пространство¹, да подобряват моделирането и оценката на макроикономическото измерение, измерението на заетостта и социалното измерение на политиките в областта на изменението на климата. Да насърчават участието на социалните партньори в изпълнението на съответните действия в областта на научните изследвания и иновациите, по-специално мисиите по „Хоризонт Европа“ относно „Адаптиране към изменението на климата“ и „Интелигентни и неутрални по отношение на климата градове“, които могат да спомогнат за разработването на практически решения в подкрепа на екологичния преход на регионално и местно равнище. Да използват по-добре съществуващите показатели и рамки за мониторинг и да насърчават на равнището на ЕС, когато е необходимо, разработването на показатели за уменията, задачите и работните места, допринасящи за екологичния преход;

¹ Вж. заключенията на Съвета от 26 ноември 2021 г. относно бъдещото управление на европейското научноизследователско пространство (ЕНП), в които се очертава политическата програма за ЕНП за периода 2022–2024 г., включително действие 4 за привлекателни и устойчиви научноизследователски кариери, действие 7 за създаване на по-висока стойност на знанията, действие 12 за ускоряване на екологичния/цифровия преход, както и действие 20 за инвестиции и реформи в областта на НИИ.

- д) да представят периодично резултатите от оценките, прогнозите и мониторинга на обществеността и да организират обмен със социалните партньори, гражданското общество и други заинтересовани страни относно основните резултати и възможните корекции.

ОПТИМАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПУБЛИЧНО И ЧАСТНО ФИНАНСИРАНЕ

- 10) За да осигурят разходоефективни инвестиции и финансова подкрепа, включително за малките и средните предприятия, в съответствие с рамката за държавната помощ с цел разглеждане на социалните и свързаните с пазара на труда аспекти на справедлив екологичен преход, като същевременно използват полезните взаимодействия между наличните програми и инструменти и се съсредоточават върху най-засегнатите региони и промишлени екосистеми, държавите членки се приканват:
 - а) да прилагат изцяло съответните реформи и инвестиции съгласно плановете за възстановяване и устойчивост, като гарантират взаимно допълване с други фондове;
 - б) да мобилизират и гарантират съгласувано и оптимално използване на всички съответни инструменти и възможности за финансиране, включително техническа помощ, на равнището на държавите членки и на Съюза, за да се подкрепят съответните действия и инвестиции. Инструментите на ЕС за финансиране включват по-специално фондовете на политиката на сближаване, Механизма за справедлив преход, InvestEU, програма „Хоризонт Европа“, Инструмента за техническа подкрепа, „Еразъм+“, Европейския фонд за приспособяване към глобализацията (ЕФПГ), програмата LIFE, Фонда за иновации и Модернизационния фонд;

- в) да ангажират и разгърнат подходящи национални ресурси, за да допринесат за прилагането на цялостен набор от мерки, осигуряващи справедлив екологичен преход. Тези мерки следва да бъдат адекватно финансирани, включително чрез подобряване на качеството на публичните разходи, мобилизиране на по-нататъшно частно финансиране и/или използване на допълнителни публични приходи. По-специално приходите от СТЕ на ЕС биха могли да се използват и за финансиране на мерки, които смекчават отрицателните социални последици от екологичния преход. При разработването на практиките за екологосъобразно бюджетиране трябва да се вземат предвид аспектите, свързани със заетостта, социалните въпроси и разпределението;
- г) да обменят най-добри практики с други държави членки, например относно разработването на програмни документи за отделните фондове на Съюза или разработването на съответни национални стратегии и проекти.

БЪДЕЩИ ДЕЙСТВИЯ ЗА СПРАВЕДЛИВ ЕКОЛОГИЧЕН ПРЕХОД

- 11) С оглед на предприемането на полезни последващи действия във връзка настоящата препоръка Съветът приветства намерението на Комисията:
 - а) да засили допълнително обмена със съответните ключови заинтересовани страни, хора и общности, както и обмена на най-добри практики, включително в контекста на пътищата за преход на промишлените екосистеми¹, по-специално в трансграничен контекст и с акцент върху най-засегнатите региони и сектори;

¹ Както е обявено в актуализираната промишлена стратегия, като например строителство, енергоемки производства или мобилност.

- б) да подкрепя подобряването на адекватността, последователността и ефективността на политиките на държавите членки за справедлив преход, включително по отношение на аспектите, свързани със заетостта, социалните въпроси и разпределението, които трябва да бъдат взети предвид при разработването, изпълнението, мониторинга и оценката на националните планове и дългосрочните стратегии, евентуално и в контекста на бъдещия преглед на Регламент (ЕС) 2018/1999, ако е уместно;
- в) да проучи, при преразглеждането на Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията¹, което ще се извърши с оглед на изтичането му в края на 2023 г., дали наличните доказателства оправдават облекчаването на правилата по отношение на помощта за достъпа на социалните предприятия до финансиране и на помощта за наемане на работници в неравностойно положение или работници в силно неравностойно положение²;

¹ Регламент (ЕС) № 651/2014 на Комисията от 17 юни 2014 г. за обявяване на някои категории помощи за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора (ОВ L 187, 26.6.2014 г., стр. 1) („Общ регламент за групово освобождаване“).

² В съответствие със Съобщението на Комисията от 9 декември 2021 г., озаглавено „Изграждане на икономика, която работи за хората: план за действие за социалната икономика“.

- г) да укрепва базата данни, по-специално чрез достъп до източници на административни данни и когато е целесъобразно, данни от социални партньори, отрасли, гражданското общество¹ и проучвания на общественото мнение, както и да актуализира методологичните насоки за оценка на въздействието на справедливия преход и политиките в областта на климата и енергетиката върху заетостта, социалните въпроси и разпределението, включително от гледна точка на перспективата за равенство между половете и в контекста на европейския семестър, ако е уместно; да укрепва също така познаването и измеримостта на ключови концепции за зелената икономика, по-специално за „зелените работни места“ и „устойчивите работни места“ по целесъобразност, в тясно сътрудничество с държавите членки и като се вземат предвид подходите и процесите на всички равнища, също и с цел да се предвидят промените на пазара на труда и да се разгледат цялостно процесите на реструктуриране, които ще изискват целенасочени и ефективни политики за повишаване на квалификацията и за преквалификация.
- д) да засили, когато е целесъобразно, редовния си мониторинг и прогнозния си анализ относно развитието и рисковете във връзка с енергийната бедност в Съюза, включително аспектите, свързани със социалните въпроси и разпределението, както и да осигури информация, която да се използва при работата на Координационната група за енергийна бедност и уязвими потребители и други съответни експертни групи;

¹ Провеждани в съответствие със законодателството на Съюза относно защитата на данните и достъпа до информацията от обществения сектор, като например Регламент (ЕС 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1) и Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно отворените данни и повторното използване на информацията от обществения сектор (ОВ L 172, 26.6.2019 г., стр. 56).

- е) да разработва по-нататъшни изследвания и да укрепва доказателствата относно определянето, мониторинга и оценката на напредъка към осигуряването на адекватен достъп до основни услуги, в тясно сътрудничество с държавите членки и при отчитане на националните подходи, също и чрез разработването на концепцията за „транспортна бедност“, ако е уместно, по-специално в контекста на екологичния преход към устойчива, ориентирана към благосъстоянието икономика;
- ж) да извършва по целесъобразност преглед на напредъка, постигнат при изпълнението на настоящата препоръка, в контекста на многостранния надзор в рамките на европейския семестър, включително в рамките на Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила в сътрудничество с други съответни комитети в съответните им области на компетентност, по-специално Комитета за икономическа политика, като се основава на съществуващите набори от показатели и рамки за мониторинг, разширени с допълнителни показатели, когато е необходимо, в тясно сътрудничество с държавите членки. Да вземе предвид насоките, предоставени в настоящата препоръка според Регламент (ЕС) 2018/1999, по-специално като част от нейните оценки по време на предстоящата актуализация на НПЕК през 2023—2024 г.

Съставено в ... на

За Съвета

Председател
